

„best in class” svájci-magyar csoda Makón, Givaudan íz-gyár

Magyarországon az utóbbi években több nagy presztízsberuházás volt, amelyek közül az egyik kiemelkedő a makói Givaudan gyár építése. A Givaudan fő profilja az íz- és illatanyagok előállítására. A világ íz- és illatanyag-piacának mérete kb. 22 ezer milliárd US \$ (ez Magyarország GDP-jének mintegy 1/6-a) volt 2012-ben (*Forrás: Leffingwell & Associates: Flavor-Base*), amelynek 70%-át négy nagy cég: a Givaudan (svájci), a Firmenich (svájci), az IFF (amerikai) és a Symrise (német) uralja.

A Givaudan piacvezető az íz- és illatanyag-piacon, részesedése több mint 20%, 2012-es forgalma kb. 4 600 milliárd US \$, éves eredménye a forgalmának 10–15%-a, fejlesztésre a forgalmának kb. 10%-át fordítja. A Givaudant a svájci tőzsdén a legtökeerősebb 30 társaság között jegyzik.

A Givaudan partnerei között a világ szinte minden étel-, ital- és illatanyag márkája szerepel, mint például a PepsiCo, a Nestlé, az Unilever és a Kraft Foods. A polcokon található termékek íz- és illatanyagának 80%-át a négy nagy piacvezető állítja elő. A Givaudan részvényesei között szerepel többek között Bill Gates, a Nestlé, az USB, vagy az amerikai befektetői alapok.

Azaz, ha a vásárló szinte a világ bármely pontján bemegy egy szupermarketbe vagy egy élelmiszerboltba, akkor 80%-os valószínűséggel találkozik a csomagolt, palackozott élelmiszerek között a négy nagy íz- és illatanyag gyártó készítményeiből előállított termékekkel.

A Givaudan Makón, a sós ízalapanyag-gyár építésével az eddigi legnagyobb zöldmezős beruházását hajtotta végre 2011-13-ban Magyarországon, mintegy 170 millió CHF értékben, amely kb. 37 milliárd forintnak felel meg.

Givaudan élelmiszer, ízalapanyag-gyár, Makó

A kivitelezésről kérdeztük a projekt, a gyárépítés egyik résztvevőjét, *Németh Lászlót*, az ENSI Kft. ügyvezetőjét:

Kérem, hogy meséljen nekünk egy kicsit arról, mi volt az Önök szerepe a projektben?

A Market Építő Zrt-től, mint fővállalkozótól 2011. januárjában kaptuk meg a megbízást.

Az ENSI Kft. építette a projekt épületgépészeti rendszereit, a gyártó-gépsorokat kiszolgáló gőzkazán-központot, a hűtőgépteletet, a friss levegőt szállító és az elhasznált levegőt elszívó légtechnikai rendszert, valamint az ellátó hálózatokat.

A gőzellátó rendszer tápvíz-tartálya és kevert pótvíz-tartálya a kazánházban

Mi volt a projektben a legnehezebb?

A Givaudan a saját gyártói technológiáját hétpecsétes titokként kezelte. A technológiájáról érthetően semmiféle rajzot, dokumentációt, információt nem adott ki, így amikor a rendszer a technológiai becsatlakozási pontokig jutott, akkor szembesültünk a Givaudan valódi igényeivel, és akkor kellett hirtelen megoldani. Ez olyan feladat volt, mint amikor a Forma 1-ben a Ferrari szerelői az időmérő edzésen találkoznak először a versenyautóval.

További kritikus tényező az ilyen jellegű beruházásoknál az idő és a próbaüzem-mód. Nekünk 6 hónapunk volt elkészülni a teljes kiszolgáló gépészeti technológiával a projekt 2 éves időtartamában, az előtervezés is 6 hónapig tartott, de még az átadást követően is kaptunk új igényeket, új dokumentációkat. A próbaüzemet nehezítette a higiénias követelmények szigorú sora, de információink szerint a gyár ma már 6/24-ben (heti 6 nap, 24 órában) üzemel és napokon belül 7/24-ben fog üzemelni.

Milyen segítséget kaptak a Givaudantól?

Először is bizalmat. Bizalmat abban, hogy bevontak minket és a többiek egy ilyen nagy volumenű, korszerű gyár építésébe. Másodszor a sok segítséget hasonló gyárak, kivitelezések példáin keresztül – persze azért mi is mutattunk nekik újat. Harmadszor korrekt pénzügyi elszámolást. Rengeteg pótmunka adódott. Igaz, a tempó miatt néha késett a pótmunka megrend-

lés, annak elszámolása, de úgy gondolom, végül mindig sikerült, sikerül velük szót érteni, megállapodnunk.

Gőzkazánok, egyenként 12 t/h teljesítménnyel

Van esetleg egy-két személy, akit érdemesnek tart külön kiemelni a projektben résztvevők közül?

Igen, mindenféleképpen szeretném kiemelni a Givaudan részéről *Stefan Grafot* (Head of Global Engineering Givaudan Flavors), aki nagy tapasztalattal rendelkező, rutinos mérnök. Rengeteg hasonló beruházásban vett részt a Nestlé és a Givaudan megbízásából. Mellette még nagyon sok személyt kellene megemlítenem a Givaudan, a Market Építő Zrt., a Tebodin (a tervező és helyszíni mérnök) és az ENSI Kft. csapataiból, akiknek köszönettel tartozunk a projekt megvalósítása során mutatott elkötelezettség, kitartó és szakértő munkájáért.

Igaz az a hír, hogy sok feladatuk volt a rendszerek különleges kóser és higiéniai elvárásai miatt?

A feladatok egésze és részletei is különlegesek voltak. Igen sok segítséget kaptunk magyar és külföldi szakemberektől, például az Európai Higiéniai Mérnökök Tervezői Csoportjától, az EHEDG-től, akik a technológiai kivitelezéshez kapcsolódó gépészeti feladatok részleteinek meghatározásában segítettek.

Ön szerint sikeres volt ennek a gyárnak az építése?

Igen, a gyárat a fővállalkozó és a kivitelező vállalkozók, projektirányító csoport 2012. októberében átadta. Az átadási határidőre a műszaki elvárások teljesültek, a gyár üzemképes, korszerű, biztonságos és higiénikus. Ezek nélkül sem a hatóságok, sem a Givaudan nem vette volna át.

Egy ilyen beruházás a világ egyik táján sem könnyű, az építés, a referencia látogatás és a piackutatás során két olyan gyárat is láttunk, amelyet nem tudtak befejezni a technológia, a környezetvédelmi vagy az engedélyezési elvárások nem teljesülése miatt. Magyarországon, Makón ez sikerült, ami mutatja a magyar és svájci, illetve nemzetközi mérnöki, beruházói csapat sikerét és összefogását.

Mit adhat ez a gyár a környezet lakóinak?

Munkalehetőséget, 300 új munkahelyet. Úgy tudjuk, mintegy 200–300 főnek ad új munkát a Givaudan Makón. Jellemző az ilyen nemzetközi vállalkozásokra, hogy saját, lokális térségük-

ben a kulturális és sportlehetőségeket, esetleg a szponzorációkat lelkesen vállalják. Makónak ez a gyár szerintem mindenféleképpen jót tesz, igaz, meg kell tanulniuk a feleknek sikeresen együtt élniük egymással.

Nyitott hűtési rendszer szivattyúi az energiaközpontban

Mondhatjuk, hogy ami Makón megépült, az egy Hi-Tech gyár?

Igen. Amennyit nekünk sikerült megtanulnunk az elmúlt 2 évben az élelmiszeripari izanyag-gyártásról, annak alapján, véleményem szerint igen. Több Givaudan gyárat láttunk az elmúlt években, mindenhol nagyon rendezett és magas technikai, technológiai, biztonsági és higiéniai követelmények voltak. Azok a gyárak azonban jellemzően készen vásárolt gyárak, illetve 5-10 évvel ezelőtt épültek. Amikor a makói gyárat építettük, a referenciák jellemzően részletek voltak a gyárakból, de a nagy egész az itt, Makón állt össze. *Mr. Gilles Andrier* CEO (vezérigazgató) a makói gyárukat a „best-in-class” – legjobb a kategóriájában minősítéssel jellemezte.

Mit kell tudnunk az ENSI Kft-ről?

Az ENSI Kft. Magyarországon az egyik piacvezető cég a klasszikus épületgépészeti szerelés területén. Az utóbbi 2-3 évben erősen az ipari kivitelezésre koncentráltunk, így részt vettünk Henkel, Hilti, Festo gyárépítésben, a Biogáz kiserőmű generálkivitelezését végeztük Szarvason, illetve a szegedi és pesti Árkádot építettük. Jelenleg kivitelezünk, dolgozunk az Audiban, a Legóban, a Fradi Stadionban és a Givaudanban.

Milyen plusz előnye származott az ENSI Kft-nek a makói projektből?

A projekt lezárási periódusában újabb élelmiszeripari gyárépítési megbízást kaptunk a Givaudan egyik tulajdonosának, illetve megrendelőjének gyár bővítésére a Nestlé-re Bükön a Market Építő Zrt-től. A Nestlé azóta azt a fázist befejezte, de januárban újabb megrendelés érkezett.

Rengeteg kapcsolat épült ezen a vonalon. Jelenleg orosz és kínai megkereséseink is vannak további élelmiszeripari gyárépítésekben való részvételre.

Végül itt mondok köszönetet az ENSI Kft. projektben szereplő valamennyi munkatársának, a beszállítóknak, a vállalkozóknak, szerelőknek, akik hozzájárultak a gyár megépítéséhez.

www.ensi.hu